herpy

GEKKOER

Chondrodactylus bibronii

En kraftig, nattaktiv klippegekko fra Karoo og de tørre områdene i det sørlige Afrika, med tykke tær, knudrete hud og mørke tverrbånd. Den er robust og enkel å holde, men selges ofte under feil navn: Mange dyr i handelen er i virkeligheten den nærstående *Chondrodactylus turneri*.

Familie: Gekkonidae Engelsk: Bibron's thick-toed gecko Tidligere navn: *Pachydactylus bibronii; Pachydactylus bibroni; Tarentola bibronii* Publisert 15. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**15-20 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**6-8 år**
Aktiv	**Om natten**
Levevis	**Klippelevende**
Biotop	**Halvørken og klippeterreng**
Vanskelighetsgrad	**Nybegynner**

STELL

Min. terrarium	**60 × 40 × 40 cm** L × B × H for 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**24-28 °C**
Varmeplass	**30-33 °C**
Temperatur, natt	**19-23 °C**
Luftfuktighet	**30-50 %**
UVB	**Valgfritt**
Kosthold	**Insekter**
Holdes	**Alene eller én hann med flere hunner**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kullstørrelse	**1-2 egg**
Kull per år	**2-6**
Inkubasjon	**45-60 dager** ved 27-28 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
EU-vedlegg	**Ikke listet**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Chondrodactylus bibronii er en av de største gekkoene i det sørlige Afrika og kraftigere bygget enn de fleste andre gekkoer. Huden er besatt med store, kjølede knuter, som gir den et knudrete utseende. Grunnfargen er lys til mellombrun eller gråaktig, og over ryggen løper mørkebrune tverrbånd, ofte med lyse prikker rett bak båndene. Hos nyklekkede unger er tegningen tydelig og sammenhengende, mens den hos voksne er mer oppbrutt. Hannene er litt større enn hunnene og kan kjennes på en fortykket halerot, der hemipenis-lommene sitter.

Som voksen blir arten 15-20 cm inkludert hale, og halen utgjør omtrent halvparten. Det finnes ingen pålitelige vektangivelser.

Arten ble beskrevet i 1846 av Andrew Smith som *Tarentola bibronii* og oppkalt etter den franske zoologen Gabriel Bibron. Siden har den hett *Pachydactylus bibronii*, og først i 2005 ble den flyttet til slekten *Chondrodactylus*, så begge navnene brukes fortsatt i litteratur og handel. Skrivemåten *bibroni* er en feilskriving som også ses ofte.

Arten forveksles lett med sine nære slektninger. Tidligere ble både *C. turneri* og *C. laevigatus* regnet med til *C. bibronii*, og det meste av det som i gamle bøker heter *bibronii*, er i dag en av de to. Ekte *C. bibronii* har en langt mindre utbredelse og har sjelden vært eksportert, så dyrene som selges som *C. bibronii*, er sannsynligvis *C. turneri*, som ligner til forveksling. Hos ekte *C.*

bibronii er tverrbåndene regelmessige og mørkebrune, mens de hos den vanlige terrarieformen er oppbrutte og uregelmessige. Betyr artsnavnet noe for deg, for eksempel til avl, så be selgeren om opprinnelse og bilder av foreldredyrene, og regn med at et dyr solgt som *C. bibronii* kan være *C. turneri*.

Temperamentet er ikke mildt. Arten er territorial, hannene er svært aggressive mot hverandre, og den biter gjerne for å forsvare seg. Det er en art å se på, ikke å håndtere.

Utbredelse og leveområde

Arten lever i det sørlige Afrika, først og fremst i Sør-Afrika, der den finnes i provinsene Western Cape, Eastern Cape, Northern Cape, Free State og North West. Herfra når den bare så vidt inn i grenseområdene i det sørlige Namibia og Botswana. I Sør-Afrika er den vanlig.

Utbredelsen ble mye mindre da *Chondrodactylus turneri* og *C. laevigatus* ble skilt ut som selvstendige arter. Eldre angivelser lenger mot nord og øst, også fra Eswatini, stammer fra tiden før oppdelingen og dekker trolig *C. turneri*, som lever fra Tanzania og Zimbabwe ned til det nordøstlige Sør-Afrika. Eswatini er derfor ikke markert på kartet. Arten er innført til Florida i USA, der det er funnet dyr i Manatee County. Funn utenfor det sørlige Afrika på kartet stammer fra innførte eller rømte dyr og hører ikke til den naturlige utbredelsen.

> **Naturlig utbredelse:** Sør-Afrika, Namibia og Botswana.

LEVEOMRÅDE

Gekkoen er klippebeboer og lever på klippeframspring og steinrøyser i Karoo og i halvørkenens kratt, der den skjuler seg i sprekker mellom steiner og under løs bark. Den har også blitt en kulturfølger og finnes ved hus, der den om natten jakter rundt lampene og tar insektene som lyset tiltrekker.

Den er nattaktiv og tilbringer dagen i skjul, ofte flere dyr sammen. Bare omtrent 39 % av de ville dyrene sitter alene, og en gruppe rommer aldri mer enn én voksen hann. Enslige hanner er mindre enn hanner i grupper. Om gruppene skyldes mangel på gode skjul eller en egentlig tiltrekning mellom dyrene, er ikke kjent. Mange ville dyr mangler tær eller biter av huden etter slagsmål.

Leveområdene er tørre. Temperatur og fuktighet der er ikke nøyaktig kjent, så tallene i avsnittet om stell bygger på terrariehold.

Stell

TERRARIET

Til ett voksent dyr eller et par er 60 × 40 × 40 cm (lengde × bredde × høyde) en god størrelse, og større er bedre. Ett dyr kan klare seg i 50 × 25 × 30 cm, men et romsligere terrarium passer bedre til dyrets størrelse og territoriale levemåte. En hann med to-tre hunner skal ha minst 80 × 40 × 40 cm og rikelig med skjul, slik at ingen blir drevet opp i et hjørne.

Innred med stablede flate steiner, korkbark og skråstilte stykker, slik at det oppstår mange sprekker i ulik høyde. Det er skjulene som betyr noe. Grov sand eller grus med lag av stein oppå er en klassisk bunn. Unger kan svelge fin sand sammen med fôret, så til dem er treflis eller grov grus uten fine partikler et tryggere valg. Bygg steinene stabilt eller lim dem fast, slik at de ikke kan skli og klemme dyret. Noen få robuste planter eller kunstplanter gir ekstra dekning.

Terrariet skal ha ventilasjon i toppen og gjerne nederst, og lokket skal slutte tett, for gekkoen kan klemme seg gjennom smale sprekker.

TEMPERATUR

Arten klarer seg ved vanlig varme, så lenge bare en del av terrariet er varmere enn resten. Hold 24-28 °C om dagen med et varmt hjørne på 30-33 °C, og la temperaturen falle til 19-23 °C om natten. Det tilsvarer et spenn på 21-29 °C med et varmere hjørne om dagen og et fall om natten.

Bruk en varmepære eller en varmematte på siden, styrt av en termostat, og mål både ved varmestedet og i den kjølige enden. Gekkoen skal kunne velge temperatur. Sitter den ofte under lampen om dagen, er det ikke et tegn på sykdom, for mange dyr i fangenskap soler seg gjerne under et svakt lys og er framme om dagen. Arten har ingen kjent vinterhvile.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Arten hører hjemme i tørre områder, og terrariet skal være tørt og luftig med en luftfuktighet på rundt 30-50 %. Spray daglig med litt vann, slik at dyret kan slikke dråpene av steiner og glass, og la det tørke opp igjen i løpet av dagen. En vannskål er ikke strengt nødvendig, men en lav skål med friskt vann skader ikke og er en god idé for avlsdyr.

Hold bunnen tørr, og lag en liten fuktig sone, for eksempel en skjulboks med lett fuktig sphagnum, til hudskifte. Den kan også brukes som eggleggingsplass.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

LYS OG UVB

Arten er nattaktiv og trenger ikke UVB når insektene pudres med kalk og D3-vitamin, men mange dyr i fangenskap soler seg gjerne under et svakt lys. Et svakt UVB-rør til skyggedyr (Ferguson-sone 1) kan derfor brukes som et valgfritt tilskudd, montert slik at dyret alltid kan trekke seg inn i skyggen. Uten UVB er kalk med D3 på insektene desto viktigere.

Hold en fast døgnrytme med 12 timer lys om sommeren og litt kortere dager om vinteren, styrt av en tidsbryter. Om natten skal det være mørkt.

Les mer: Lys og UVB Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

FÔRING

Gekkoen er insektetende og tar nesten alt den kan overmanne. Sirisser og melormer er det klassiske grunnfôret, supplert med gresshopper, dubia-kakerlakker og en sjelden gang voksmøllarver. Insektene skal være mindre enn avstanden mellom dyrets øyne og gjerne ha fått godt fôr før de gis videre. Pudre dem lett med kalk, og gi et multivitaminpreparat med D3 ca. en gang i uken.

Gi unger insekter hver dag eller annenhver dag og voksne to-tre ganger i uken, og juster etter dyrets kondisjon, især halens fylde. Daglig fôring av voksne gjør dem lett feite. Avlshunner trenger ekstra kalk, slik at eggeskallene blir harde. En nyfødt mus kan av og til fete opp en hunn, men det er unødvendig og hører ikke til den faste kosten.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

ATFERD OG HÅNDTERING

Arten er territorial, og voksne hanner slåss, ofte slik at de mister tær eller biter av huden. Hanner må derfor aldri holdes sammen. En hann kan gå sammen med to-tre hunner hvis terrariet er stort og har mange skjul. Hold øye med bitt, og skill dyrene hvis ett blir jaget eller kommer til skade. Enkeltvis er den sikreste holdemåten.

Gekkoen trives best som observasjonsdyr. Den biter gjerne når den føler seg truet, og skal bare håndteres når det er nødvendig. Gi nye dyr et par uker i fred. Om dagen sitter dyrene i skjul, og de er mest aktive etter at mørket har falt på. I naturen deler de gjerne sprekk, men det betyr ikke at de er milde mot artsfrender.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannene er kraftigere og kan kjennes på en tydelig fortykket halerot, der hemipenis-lommene sitter. Arten mangler de ytre kjennetegnene som mange andre gekkoer har, for eksempel lårporer, så halerotens form er den beste måten å kjønnsbestemme på. Hannene er også de mest aggressive, og hunnene er generelt litt mindre.

Oppdrettede dyr kan være i avl etter omtrent 18 måneder. Ikke sett unge, lette hunner i avl før de er fullt utvokste, for eggproduksjonen tapper dem for kalk.

PARRING

Det kreves ingen spesiell forberedelse til avl, og en liten koloni med én hann og to-tre hunner er den anbefalte holdemåten. Paringen foregår mest om natten og ses sjelden. Pass på at hannen ikke jager hunnene for hardt, og ta ham ut hvis en av dem kommer til skade.

Om arten trenger en kjølig periode om vinteren, er ikke kjent. En årstidsrytme med litt lavere temperatur og kortere dager skader neppe og kan prøves. Gi hunnene rikelig med kalk og insekter gjennom hele sesongen.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger to hardskallede, runde egg i hvert kull, omtrent 1 cm i diameter. Unge hunner legger kanskje bare ett egg. I naturen legger hunnen normalt to kull i året, mens hunner i fangenskap kan legge tre til seks kull eller flere.

Eggene legges under en stein eller et stykke bark på et litt fuktig sted. I naturen er gode steder sjeldne, så flere hunner kan bruke det samme. Gi hunnene et par skjulbokser med lett fuktig sphagnum eller fuktig sand, og se etter egg hver dag.

INKUBASJON

Eggene kan bli i terrariet eller flyttes til en rugemaskin. Inkuber ved omtrent 27-28 °C, så klekkes de etter 45-60 dager, oftest etter 55-60 dager. Tallene er veiledende.

Hardskallede gekkoegg skal ligge på et lett fuktig, aldri vått substrat og må ikke vendes. Den nøyaktige fuktigheten er ikke kjent, og det vites heller ikke om temperaturen påvirker kjønnet på ungene.

OPPDRETT AV UNGER

Ungene er omtrent 5 cm lange ved klekking, har en tydeligere tegning enn de voksne og er små spisemaskiner som tar nesten alle insekter de kan få i munnen. De bør vokse opp enkeltvis eller i små grupper, fordi de slåss. Går de sammen med de voksne, skal det være masse skjul, men de kan likevel ende som bytte.

Bruk treflis eller grov grus som bunn i stedet for fin sand, slik at de ikke svelger for mye av den. Gi små insekter pudret med kalk og D3, og hold terrariet tørt med en liten fuktig sone til hudskifte. Vei ungene jevnlig, slik at du kan følge veksten.

Helse og vanlige feil

Arten er hardfør, og de fleste problemer skyldes stell og kost. De typiske feilene er:

- For lite kalk og D3, især hos unge dyr og avlshunner. Det gir bløte kjever, krumme lemmer og skjelvinger. Pudre insektene med kalk, og gi et multivitaminpreparat en gang i uken.
- For fuktig terrarium uten ventilasjon, som gir mugg og hudproblemer. Arten kommer fra tørre områder.
- Sand og fine partikler i bunnen, som især unger kan svelge og få forstoppelse av.
- Slagsmål og bitt, der tær, halespisser og hud rives av. Skill dyrene i tide.
- Overfôring med feite insekter som melormer og voksmøllarver, som gir overvektige dyr.
- Hudrester på tær og halespiss etter hudskifte. En fuktig sone forebygger det.

Arten har ingen kjente egne sykdommer, så de alminnelige rådene for gekkoer gjelder. Kontakt veterinær med erfaring på krypdyr hvis dyret går ned i vekt, har innsunkne øyne, har vanskeligheter med å skifte hud eller ikke spiser i flere uker.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.